

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Мозгальної Наталії Георгіївни на дисертаційне дослідження
Юе Їн «Підготовка майбутніх учителів музики до навчання
мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи»
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі
знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта
(Музичне мистецтво)**

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки

Попри значну кількість науковців мистецької галузі проблематика досліджень музичної освіти в українській педагогічній науці відчуває брак цікавих і значущих результатів, ще менше дослідницьких напрацювань робіт, присвячених підготовці майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи. З цього огляду звернення Юе Їн до поглибленого вивчення художньо-освітнього середовища закладів загальної середньої освіти в поліхудожньому аспекті не можна переоцінити.

Свіжий матеріал дослідження, розроблений на основі філософських і мистецтвознавчих досліджень культурних процесів і тенденцій у музичному мистецтві в поєднанні з педагогічним досвідом самої здобувачки забезпечують коректну реалізацію поліхудожнього підходу в професійній підготовці вчителів музики. А отже теза Юе Їн про те, що актуальність роботи зумовлена запитом суспільства на творчу особистість, спроможну ефективно самореалізуватись у професійному житті, нагальними потребами реалізувати розвивальний потенціал освітнього середовища, необхідністю вироблення теоретико-методичних засад його функціонування в різних типах освітніх закладів, цілковито відповідає дійсності.

Той факт, що дослідження виконано відповідно плану наукових досліджень кафедр теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування і кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова та є

складовою наукового напрямку «Вдосконалення музично-естетичного навчання учнівської молоді у різних ланках мистецької освіти» (Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музичного мистецтва» (протокол № 5 від 26 грудня 2018 року), також свідчить на користь актуальності досліджуваної проблеми. Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 2 від 24 вересня 2020 року).

2. Наукова новизна одержаних результатів

Новим у дослідженні є його опертя на поліхудожню та інтегративну парадигми мистецької освіти, на філософські погляди Конфуціанства та ідеї щодо ролі мистецтва в китайському світовідчутті, що дає змогу Юе Їн розглядати феномен художньо-освітнього середовища як динамічну сукупність мистецьких процесів у закладах освіти, котрі взаємопов'язують події, що відбуваються в закладі (мистецького або насиченого мистецтвом змісту), з їхнім відображенням у матеріально-предметному полі та зовнішньому дизайні закладу, яке створюється безпосередньо активними суб'єктами і впливають на становлення творчої особистості; конкретизувати педагогічний потенціал художньо-освітнього середовища школи, в якому майбутній учитель музики реалізуватиме завдання мистецької освіти зі старшими підлітками на уроках мистецтва та в позаурочній мистецької діяльності; визначити підготовленість майбутніх учителів музики до навчання учнів мистецтва визначено як набуту інтегральну особистісну і професійну якість та комплексний результат фахової підготовки студентів-музикантів, що перебуває в перманентному розгортанні і збагаченні та охоплює художню свідомість, досвід аналітико-інтерпретаційної діяльності стосовно музичного мистецтва, мотивацію до пізнання різних видів мистецтва, виконавські уміння. І це є новим підходом тлумачення цих понять в українській педагогічній науці.

Також авторкою вперше сформульовано та обґрунтовано основні засади середовищного підходу як провідного та синтезуючого у підготовці майбутніх учителів музики; вперше обґрунтовано комплекс педагогічних умов підготовки майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи, розроблено змістову структуру, критерії, показники та рівні підготовленості майбутніх учителів музики до навчання учнів мистецтва, запропоновано структурно-функціональну модель підготовки майбутніх учителів музики в досліджуваному ракурсі, яка містить концептуально-цільовий, діагностувальний, методичний та результативний блоки.

3. Практичне значення результатів дослідження

Дослідницею заявлено, що практична цінність роботи полягає в можливості використання розробленої поетапної методики підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи у двох векторах: безпосередня підготовка вчителя під час опанування фахових дисциплін та освоєння майбутніми учителями музики закономірностей художньо-освітнього середовища закладу. Результати дослідження можуть бути використані для оновлення змісту навчальних програм історико-теоретичного («Аналіз музичних творів», «Історія музики») і методичного спрямування («Методика музичного навчання», «Історія мистецтва з методикою викладання», «Шкільний репертуар», «Практикум за кваліфікацією» для магістрантів), під час педагогічної практики, в діяльності наукових студентських товариств, у системі післядипломної педагогічної освіти для підвищення рівнів загально мистецької і методичної підготовки вчителів музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво». Основні результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського м. Бар, Вінницька область (довідка № 01-09/171 від 10.07.2023), Інституту мистецтв Рівненського державного

гуманітарного університету (акт № 01-12/41 від 11.07.2023), Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (акт № 360 від 18.07.2023).

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень

У виборі теми і комплексності підходу до її розкриття можна простежити окрім актуальності наукову достовірність виконаної дисертаційної роботи. Юе Їн поставила перед собою мету, яка безумовно корелює із завданнями- на основі аналізу теоретичних і науково-методичних джерел розкрити зміст навчання школярів мистецтва як орієнтир для підготовки вчителів музики, уточнити сутність і структуру феномену підготовленості майбутніх учителів музики до навчання учнів мистецтва та проаналізувати для цього наявні нормативні передумови, з'ясувати педагогічний потенціал художньо-освітнього середовища школи як чинник підготовки майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків. розробити педагогічні умови та методіку підготовки майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків мистецтва в художньо-освітньому середовищі школи, здійснити апробацію методичних засад підготовки майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків мистецтва в освітньому середовищі школи. Така послідовність і чіткість у визначенні і виконанні завдань для досягнення мети заслуговує на позитивну оцінку даної роботи.

У першому розділі «Теоретичні основи підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків в художньо-освітньому середовищі» дисертантка описує зміст і процес навчання мистецтва учнів в закладах загальної середньої освіти як орієнтир для підготовки майбутніх учителів музики. В цьому контексті проаналізовано нормативні документи України (с.33-41) і Китаю (с.43,44) щодо навчання учнів мистецтву, особливості та відмінності змісту, виявлено ціннісну та компетентнісну складові мистецької освіти в Україні (с.35-42), відзначено національну своєрідність та світоглядну специфіку китайської мистецької освіти (с.46-48), а також визначено категоріальний статус підготовленості майбутніх учителів

музики до навчання учнів мистецтва (с.67), розкрито її змістову структуру, що включає художньо-рефлексивний, художньо-емпатійний, мотиваційно-ціннісний, художньо-діяльнісний, художньо-комунікативний компоненти (табл.1.1).

У другому розділі «Методичні засади підготовки майбутніх учителів музики до навчання учнів мистецтва в художньо-освітньому середовищі школи» розкрито сутність і педагогічний потенціал художньо-освітнього середовища школи (с. 82-93), визначено провідні науково-педагогічні підходи (середовищний, діалогічний, особистісно-орієнтований, суб'єктно-діяльнісний, компетентнісний, поліхудожній) (с.101-107) та принципи (с. 108, 109), дотримання яких визначає результативність освітнього процесу в досліджуваному напрямі, обґрунтовано педагогічні умови (стрижневу та підпорядковані) формування означеної підготовленості (с. 110, 111), розроблено двовекторну методику підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи, яка націлено впливає на кожен компонент підготовленості за такими етапами – інформативно-адаптаційний, пізнавально-накопичувальний, практико-апробувальний, творчо-рефлексивний, прогностичний (с. 112-122), подано структурно-функціональну модель процесу підготовки майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи. яка містить концептуально-цільовий, діагностувальний, методичний, результативний блоки (рис.2.3).

У третьому розділі «Експериментальні основи підготовки майбутніх учителів музики до навчання старших підлітків в художньо-освітньому середовищі школи» обґрунтовано діагностувальну процедуру (критерії, показники та рівні) підготовленості майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи (сс.130-140), описано перебіг експериментальної роботи (констатувальний етап (с.141-158), формувальний етап (с.159-172) та та проаналізовано

динаміку досліджуваного феномену в зіставленні даних констатувального етапу експерименту та контрольного зрізу (с. 173-189).

Імпонує ретельно проведений аналіз результатів експериментальної роботи, представлений у вигляді значної кількості таблиць (3.2.-3.14) і діаграм (рис. 3.2.-3.6.).

Отже, мета дослідження досягнута, у трьох розділах вирішуються поставлені завдання.

Відзначимо, що вступ і висновки дисертаційного дослідження містять всі необхідні елементи для кваліфікаційної роботи. Стиль викладу теоретичного матеріалу загалом відповідає вимогам наукового жанру, присутні відповідні посилання у випадках цитування. Варто наголосити також на композиційній гармонійності, чіткості і збалансованості структури, логічній послідовності і продуманості наукової праці Юе Їн.

5. Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях

Основні положення та висновки дисертації достатньо повно викладено у 7 авторських публікаціях (5 одноосібних), з яких: 4 статті у фахових періодичних виданнях України з педагогіки, 1 стаття в зарубіжному періодичному виданні, 2 статті у збірниках матеріалів міжнародної і всеукраїнської наукових конференцій. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення змісту та результатів дисертаційної роботи відповідає встановленим вимогам. Апробація результатів дослідження відбиває основні здобутки дисертаційної роботи і здійснена на наукових конференціях різного рівня (2020-2022рр).

6. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Наголошуючи на загальному позитивному враженні від роботи Юе Їн та враховуючи складність предмета дослідження хочу окремо зупинитися на тих моментах які вважаю дискусійними і які потребують уточнювальних коментарів авторки:

1. Стрижневою педагогічною умовою в дисертації визначено дотримання середовищного підходу з урахуванням діалогічної

взаємозумовленості змісту двох середовищ – шкільного і закладу вищої освіти. Було б бажаним проаналізувати навчальні плани бакалаврату ЗВО з метою їх націленості та відповідності запропонованим ідеям щодо підготовки студентів до навчання мистецтва саме в художньо-освітньому середовищі школи.

2. Позитивним у дисертації є той факт, що в підрозділі 1.3.2. є перелік ЗВО України та навчальних курсів, які сприяють підготовці фахівців до навчання мистецтва (Вінниця, Дрогобич, Ізмаїл, Житомир, Миколаїв, Мукачево, Одеса, Полтава та ін.). Разом з тим, хотілося б бачити яким чином ці виші орієнтують випускника на середовищний підхід до навчання. Адже в дисертації він представлений як стрижневий і ресурсний.

3. Високо оцінюючи науковий доробок здобувачки, все ж вважаємо, що дисертація набула б ще більшої довершеності, якби спостерігалась повна відповідність між змістом художньо-освітнього середовища представленого в теоретичній частині та матеріалом який використовувався в процесі діагностики, виявленні рівнів підготовленості студентів тощо.

4. Дисертантка достатньо детально аналізує нормативні документи, зокрема навчальні програми з мистецтва для базової школи. А у формульованому експерименті спирається на чинні підручники, що є позитивом. Однак, було б доцільно детальніше проаналізувати зміст підручників.

5. Заслугове на схвалення належна увага дослідниці до визначення ходу та результатів формульованої частини експерименту, проте вважаємо, що було б доречним виокремити певні труднощі та нерозв'язані питання.

6. Для більшої вагомості практичного аспекту роботи було б доречним сформулювати рекомендації для підготовки вчителів музики у контексті предмету дослідження та на основі одержаних результатів проведеної роботи.

Підсумовуючи результати проведеної експертизи дисертаційної праці Юе Їн, хочу наголосити, що критичні зауваження і запитання аж ніяк не

применшують здобутків і отриманих наукових результатів молодого науковця, а тільки спонукатимуть авторку до подальших досліджень в галузі мистецької педагогіки.

7. Висновки.

Дисертація Юе Їн «Підготовка майбутніх учителів музики до навчання мистецтва старших підлітків у художньо-освітньому середовищі школи» є самостійним, цілісним, завершеним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Юе Їн заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри музикознавства,

інструментальної підготовки та хореографії

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

Н.Г. Мозгальова

